

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

ВИСШИ АДВОКАТСКИ СЪВЕТ

ул. „Цар Калоян“ № 1-а, 1000 София, тел. 986-28-61, 987-55-13,
факс 987-65-14, [e-mail:arch@vas.bg](mailto:arch@vas.bg)

Изх. № 997

Дата: 01.12.2022 г.

**ДО
КОМИСИЯТА
ПО ИКОНОМИЧЕСКА ПОЛИТИКА И
ИНОВАЦИИ
КЪМ НАРОДНОТО СЪБРАНИЕ НА РБ**

С Т А Н О В И Щ Е

от ВИСШИЯ АДВОКАТСКИ СЪВЕТ,
представяван от председателя -
адв. д-р Ивайло Дерменджиев

Относно:
**Законопроект за представителните искиове
за защита на колективните интереси на
потребителите, сигн. № 48-202-01-28, с
вносител Министерския съвет на РБ**

**УВАЖАЕМИ ДАМИ И ГОСПОДА ЧЛЕНОВЕ НА КОМИСИЯТА
ПО ИКОНОМИЧЕСКА ПОЛИТИКА И ИНОВАЦИИ КЪМ НАРОДНОТО
СЪБРАНИЕ,**

I.Общи бележки

1. Проектът на Закон за представителните искиове за защита на колективните интереси на потребителите /ЗПИЗКИП/ цели да транспонира в българското право изискванията на Директива ЕС/2020/1828 относно представителните искиове за защита на колективните интереси на потребителите

и за отмяна на Директива 2009/22/ЕО. Посочената Директива има за цел да създаде ефективни правни средства за защита на потребителите срещу нарушения на материалните закони, регламентиращи техни права, респ. възлагащи съответни задължения на търговците, изброени в чл. 5 от проекта. Това поставя на първо място въпроса относно систематичното място на уредбата в българското национално законодателство.

Още с приемането на първия специализиран закон за защита на потребителите през 1999 г. – Законът за защита на потребителите и за правилата за търговия, българският законодател възприе подхода да обедини в един закон основните нормативни изисквания, касаещи потребителската защита. Този подход бе продължен и от сега действащия Закон за защита на потребителите. Той е положителен за българската правна действителност, тъй като улеснява правоприлагането, благоприятства ориентирането в правната система на търговците и потребителите и по този начин създава условия за правна стабилност.

За съжаление предложеният проект нарушава този подход, като изважда материята на представителните искове от ЗЗП и я урежда в отделен нормативен акт. Този подход вероятно е удобен за администрацията, чиято задача е да предложи законодателни промени, свързани с необходимостта от транспониране на изискванията на актовете на европейското право, но в перспектива може да създаде трудности пред правоприлагането и поради това не е удачен. Свързаните с него проблеми могат да се видят от Закона за предоставяне на цифрово съдържание и цифрови услуги и за продажбата на стоки, който извади от ЗЗП материята относно отговорността за недостатъци на потребителските стоки и който година и половина след неговото приемане все още трудно бива осмислен и приет от правната общественост.

Същото становище може да бъде споделено и относно идеята на законодателя да отдели този тип искове в самостоятелен закон, независимо че в Гражданския процесуален кодекс вече има уредба на колективните искове. В Директивата изрично се прави уточнение, че е напълно възможно тя да бъде имплементирана, без да се приема чисто нов закон, поради което няма причина да не се използва съществуващата уредба. Възприетият подход крие със себе си няколко риска. Предложеният законопроект съдържа както материални, така и процесуални норми, като кодифицираната материя на процесуалното право се фрагментаризира излишно, по подобие на материалното потребителско право. Освен това се създава впечатлението, че исковете по законопроекта са същностно различни от колективните искове по ГПК, които не се квалифицират като „представителни“, като не е изяснено какво е съотношението между двете паралелни уредби – дали се изключват напълно или се допълват.

Към момента уредбата на колективните искове в ГПК дублира тази на законопроекта в някои отношения, докато в други се разминава – например в ГПК има уреден установителен иск, докато в предложения законопроект такъв липсва, т.е. не се разбира дали може да се води установителен представителен иск по реда на ГПК или не, респ. дали „представителният“ характер е специален

спрямо общия колективен иск или не. В тази връзка също така не става ясно дали субсидиарното правоприлагане на ГПК, уредено в § 2 от ДР на законопроекта, касае само общите правила на ГПК или включва и специалните правила на колективните иски.

Този проблем се увеличава поради препратката към специалното бързо производство, посочена в чл. 12, ал. 6 от законопроекта, която категорично не може да бъде подкрепена. Преди всичко, бързото производство е предназначено за спорове, по които законодателят е преценил, че има обществена нужда и очакване за решаване на делото в по-кратки срокове и това е свързано с по-ниската фактическа и правна сложност на тези дела, която позволява да се обезпечи бързото им разглеждане. Случаят с представителните иски при всички положения няма да бъде такъв. Освен това бързината на бързото производство при всички положения зависи от конкретния съдебен състав, разглеждащ това дело, заради което това препращане е и до голяма степен безсмислено, още повече че то ще наложи по-ранни преклузии на определени права, без да има основание за подобно разрешение тъкмо в тези производства.

Предвид изложеното считаме, че правната уредба на представителните иски за защита на потребителите следва да бъде уредена в ЗЗП и ГПК посредством изменения и допълнения в глава девета, раздел IV от ЗЗП, както и Глава тридесет и трета от ГПК, като при необходимост се приемат съответни изменения и допълнения в двата закона.

2. Общото впечатление от проекта е, че при изготвянето му не са участвали юристи с опит в гражданския процес и детайлни познания относно съдебните процедури. Нашата препоръка е той да бъде поставен на широко обсъждане от съдии и адвокати с опит в гражданскопроцесуалното право и на база направените предложения да се създаде работна група от професионалисти в областта, която да направи закона „работещ“. Поради редица непрецизности, които ще бъдат изложени детайлно по-долу, изразяваме сериозно опасение, че в сегашния си вид законът няма да бъде приет от съдиите, респ. ще доведе до значителен брой прекратени дела на процесуално основание, както и на разнопосочна практика по неговото прилагане.

3. Сериозен недостатък на проекта е изключително непрецизната правна терминология и лошата систематизация, които допълнително ще затруднят неговото разбиране и прилагане, особено с оглед на множество абстрактни и неизяснени правни понятия.

4. Като положителен момент в законопроекта може да бъде посочена предвидената възможност за Комисия за защита на потребителите да предявява иски за обезщетение при накърнен колективен потребителски интерес. Положително следва да се оцени и опитът да се създаде ефективна процедура за потребителските сдружения да претендират обезщетение на такива вреди,

опция, която формално съществува и в сега действащия чл. 188 ЗЗП, но която на практика бе блокирана след отмяната на неговите ал. 2 и 3 през 2008 г.

В същото време считаме, че в бъдещия закон следва да се създадат достатъчно надеждни механизми, които да препятстват евентуални злоупотреби с тези правни средства най-вече от страна на недобросъвестни потребителски организации, каквито опити също се наблюдават през последните години.

Кардинална цел на законопроекта следва да бъде да гарантира, че тези производства няма да се ползват за злоупотреба с процесуални права, като това е изведено и като изрично задължение на всички държави, имплементиращи Директивата, в съображение 10 от Директивата. Задължението е допълнително конкретизирано, като е посочена необходимостта от предприемане на мерки за някои процесуални аспекти, като определянето и финансирането на компетентните структури. В този си вид законопроектът не изпълнява тези задължения в пълен обхват.

В съображение 39 от Директивата е добавено още едно задължение като част от борбата със злоупотреба с процесуални права – да се предвиди механизъм за отхвърляне на явно неоснователни искове. Категорията явна неоснователност е непозната на българския граждански процес, поради което без нейното изрично въвеждане Директивата не може да бъде изпълнена. Смятаме, че законопроектът не е изпълнил тази задача, като в него липсва дефиниция на явната неоснователност, както и ясни указания към съда как да процедира при подобен тип порок на производството.

Напълно погрешно в чл. 20, ал. 5 от законопроекта се предлага отпадането на държавна такса за завеждане на представителния иск. Държавните такси представляват сериозна цедка за отсяване на искове, чрез които се цели злоупотреба с процесуални права. Няма пречка проблемът с високия размер на държавните такси да бъде решен, като бъде предвидено държавната такса да бъде във фиксиран размер (например 2000 лв.), който да отговаря на необходимостта от улеснен достъп до правосъдие, или да бъде въведена нарочна процедура по освобождаване (пълно или частично) на определени ищци – например ако вече са водили успешно дела по този ред. В противен случай целта на нововъведените производства лесно би могла да бъде дискредитирана чрез масово завеждане на дела със съвсем недобросъвестни цели, което освен всичко ще претовари извънредно много съда с оглед на сериозната роля, която той има в хода на цялото производство.

Друга възможност за предотвратяване на злоупотребата с процесуални права е предвидена изрично в чл. 8, пар. 4 от Директивата, но законодателят погрешно не се е възползвал от нея. Става дума за предвиждане на механизъм, при който първо се отправя искане до евентуалния бъдещ ответник, което да служи като предпоставка за предявяване на иска пред съда. Практиката показва, че в редица случаи на индивидуални искове между потребители и търговци това е спомагало за доброволно и бързо разрешаване на спора, тъй като страните разкриват своята позиция и доказателствата, с които разполагат, достатъчно

рано и преценяват адекватно рисковете от воденето на скъп и бавен съдебен процес.

Подобен тип условия за предявяване на иска се прилагат успешно в други дялове на позитивното българско право (срв. чл. 380 КЗ относно уведомяването, отправено до застрахователя преди завеждането на иск срещу него), заради което би било желателно възпроизвеждането на чл. 8, пар. 4 от Директивата в текста на законопроекта.

II. Конкретни бележки и предложения

1. По чл. 3

В разпоредбата се говори за иски за „предполагаемо“ нарушение на разпоредбите на националното право и правото на Европейския съюз, което е изключително неясен и погрешен изказ. Под „предполагаемо“ следва да се разбира, че става дума за нарушение, което не е изцяло доказано, а единствено се предполага, че съществува. Подобен тип нарушение обаче не е нарушение изобщо, защото съдебното решение не може да се основава на предположения. В текста на Директивата думата „предполагаемо“ се използва два пъти в съвсем различен контекст – като синоним на „твърдяно“ нарушение за целите на образуването на производство за обезщетение. Никъде в Директивата обаче твърдяното нарушение не се приема за установено, поради което се налага редакция на този текст от законопроекта, като думата „предполагаемо“ отпадне.

2. По чл. 4

а/ Чл. 4, ал. 1 предвижда като активно легитимирани лица да предявяват представителни иски квалифицираните организации и Комисията за защита на потребителите. Доколкото бъдещият закон ще се явява специален по отношение на тази категория иски, то отворен остава въпросът дали група засегнати потребители ще имат правна възможност да предявят представителен иск, дали това ще може да стане директно по реда на глава тридесет и трета от ГПК или тази възможност изобщо няма да бъде допустима. Второто решение считаме за крайно неудачно от гледна точка на защитата на потребителите, тъй като е възможно да съществува група от засегнати потребители, които да желаят съвместно да защитят своите, а и на други засегнати лица, интереси в общ съдебен процес, но по различни причини да не могат да убедят квалифицирана организация да предяви представителен иск.

б/ В ал. 2 е посочено, че при трансгранични иски съдът *може* да провери дали предметът на дейност на съответната квалифицирана организация – ищец и дава право да предяви иска. Не става ясно кога и при какви обстоятелства съдът следва да прецени дали да направи тази преценка, което ще доведе до

разнопосочна практика на различните съдилища и състави, защото няма посочен стандарт за преценка на съда.

3. По чл. 5

Въпреки че изброяването на разпоредбите, които могат да бъдат нарушени, е внушително, то би осуетило защитата на лицата, в случай че настъпят промени в изброените нормативни актове или бъдат приети нови такива, без да се извърши изменение в предмета на „представителните“ иски. Ето защо е препоръчително да се въведе обща клауза за предявяване на иски при увреждане на всякакви потребителски интереси, като изброяването в чл. 5 не бъде изчерпателно.

4. По чл. 6

а/ Правилата относно местната подсъдност, уредени в ал. 1, биха довели до проблеми пред правоприлагането. Изборната подсъдност е принципно добро решение, но предвидената възможност да се избира да се заведе иск пред съда по седалището на търговеца или съда по мястото на извършване на нарушението крие опасности. При колективно засегнати интереси често би било трудно да се разбере къде точно е извършено нарушението, особено при някои видове нарушения, включително ако интересите са толкова колективни, че биха могли на практика да засягат потребители в цялата страна, което би значело пълна свобода на избор на компетентен съд. Изборната подсъдност при индивидуален потребителски иск обслужва правото на достъп до правосъдие на конкретния потребител, но в случай на колективен иск така или иначе ищецът ще бъде професионалист, от който ще се очаква да може да организира защитата си, независимо в кой окръжен съд. Още повече, че изборната подсъдност по чл. 113 ГПК е много по-лесна за преценка, тъй като е обвързана с чисто формален критерий. От своя страна изборната подсъдност по чл. 115 ГПК, която изглежда, че е ползвана като модел за подсъдността по чл. 6 от законопроекта, касае деликт, по който пострадалите са предварително определени, и отново не съществуват значими пречки пред определянето на компетентния съд.

В настоящия случай може да се прогнозира, че търговците често ще правят отводи за неподсъдност на спора, а спорът кой съд е компетентен би могъл да отнеме достатъчно дълго време, за да осуети бързото разглеждане на делата. Възможно е също така да се водят паралелни процеси пред различни съдилища, основани на разлики в твърдяното нарушение, което ще постави въпросът за съотношението между отделните производства – дали има припокриване в предмета на делата или не, респ. дали трябва едно от тях да бъде спряно като обуславящо.

Поради горното би било препоръчително да се следват общите правила на подсъдността, като искът се води по седалището на търговеца. Възможно е

да се предвиди допълнително правило срещу евентуални злоупотреби от страна на търговците при внезапна смяна на подсъдността с цел избор на определен съд. Така например може да се предвиди, че промени в седалището, извършени в срок от една година преди предявяване на иска, не могат да доведат до промяна на подсъдността, което допълнително да уплътни правилото на чл. 120 ГПК. Предположенията, че чрез промяна на седалището търговецът би могъл да избере удобен съд, така или иначе не би следвало да са водещи, тъй като компетентен ще бъде окръжният съд, а съгласно законопроекта касационното обжалване на решението е гарантирано и без предпоставките по чл. 280 ГПК.

б/ В ал. 3 е посочено, че към исковата молба се представя достатъчно информация за определяне на заинтересованите потребители. Думата „достатъчно“ е лишена от конкретен смисъл и може да бъде използвана като основание за прекратяване на дела от страна на някои съдии, които не желаят да ги разглеждат по същество.

в/ Представянето на документите, посочени в ал. 4, едновременно няма да реши проблема със злоупотребите с правото на иск и може да затормози и ограничи правото на иск на ищците по предложения законопроект. От една страна, представянето на декларация за липса на конфликт на интереси или на документи за финансиране, които не изглежда да подлежат на проверка по същество, няма да реши проблема със злоупотребата, тъй като става дума за чисто формални изисквания. От друга страна, въз основа на ал. 4 съдът би могъл да дава неограничени указания за представяне на допълнителни доказателства за липсата на конфликт на интереси, ако приеме, че представените доказателства не са достатъчни, и това би минирало целите на законопроекта.

В съображение 52 от Директивата се посочва, че компетентните структури следва да осигурят на съдилищата или административните органи пълна прозрачност по отношение на източника на финансиране на своите дейности като цяло и по отношение на източника на средствата в подкрепа на конкретен представителен иск за налагане на мерки за обезщетение. Много по-добро решение за постигане на прозрачността би било да се предвиди процедура по обезпечение на разноските на търговеца ответник. В случай че ищецът действително ползва процеса за злоупотреба, най-сигурната санкция срещу злоупотребата би била неизбежността на отговорността му за разноски. За целта може да се предвиди, че съдът може да изисква от ищеца обезпечение в размер на предполагаемите разноски на ответника, като при евентуален негативен развой на делото за ищеца това обезпечение бъде усвоено в съответствие с разпореждането на съда за разноските. Всякакви други мерки по деклариране са напълно палиативни и лесни за заобикаляне.

5. По чл. 8.

а/ Изр. 1 на ал. 1 е неясно формулирано. Не може да се разбере какво означава да се „отклони“ един иск от защитата на колективните интереси на потребителите.

В изр. 2 е неясно какво означава „основателни съмнения“. Обикновено основателността е въпрос, който се разглежда едва със съдебното решение. Чисто практически съдът трудно би могъл да има „неоснователни“ съмнения по даден въпрос, тъй като терминът съдържа оценъчен елемент, какъвто в случая е неприложим, защото съдът единствен преценява това обстоятелство. Считаме, че в случая думата „основателни“ би трябвало да отпадне. Отделно от горното, не става ясно как точно съдът „проверява“ тези обстоятелства и каква е „допълнителната информация“, която може да се представи, след като съдът очевидно няма разследващи функции. При това положение разпоредбата може както да се окаже напълно неприложима, така и съдът да започне да изисква всякаква информация от ищеца, което да осуети целите на производството.

б/ Терминът „основателни съмнения“ се появява отново и в ал. 3, като също би следвало да отпадне. Неясно е значението на израза „ако е необходимо, да не признае правото на квалифицираната организация да предяви представителния иск“. Ако се има предвид, че в хипотезата на ал. 3 делото следва да бъде прекратено, то това би следвало да се посочи изрично, а не с непознати на българския граждански процес изразни средства. Отговорът на въпроса е важен най-малкото защото не става ясно какви ще са последиците от подобно прекратяване – дали ще е възможно предявяването на нов иск, както и от кого – от същата организация или само от друга, както и каква е съдбата на давността – ако се окаже, че тя е изтекла само защото потребителите са били представлявани от организация, чието право на иск „не е признато“, ще бъдат поставени в твърде неблагоприятна позиция не по тяхна вина.

6. По чл. 9.

Не става ясно как търговецът ще възрази, респективно с какъв акт се произнася съдът и на какъв етап от производството.

7. По чл. 10.

а/ В ал. 1 не става ясно по какви конкретни въпроси съдът следва да изслуша квалифицираната организация. Смесът на откритите заседания, наред с всичко останало, е да се даде възможност на страните да изложат своите позиции и в този смисъл тази част от нормата се явява излишна.

б/ Препратката към чл. 8 е несъответстваща, тъй като чл. 8 не съдържа изисквания към квалифицираната организация.

Неясно е какво означава „съдът не допуска разглеждане на делото“. Вероятно тук също се има предвид прекратяване на делото, но е важно това да се посочи изрично.

Не е ясно също така какво означава, че ако квалифицираната организация не отговаря на изискванията за предявяване на представителен иск, това не възпрепятства правата на потребителите. Правата на потребителите се извличат от закона или от договора с търговеца и не зависят от качествата на квалифицираните организации. Ако се имат предвид възможностите за тяхната реализация по съдебен ред, това е съвсем друго нещо и следва да бъде прецизирано.

в/ В ал. 4 неясна е формулировката „когато е необходимо“, тъй като не става ясно въз основа на какви обстоятелства съдът трябва да направи тази преценка.

8. По чл. 11.

Дали дадени доказателства са достатъчни за обосноваване на един иск е въпрос, който се установява едва след приключване на съдебното дирене. От тази гледна точка въвеждането му на по-ранен етап от процеса е неудачно, тъй като предполага „предрешаване“ на спора. Считаме, че това изискване като условие за отправяне на искане за представяне на относими доказателства, които се намират в държане на ответника или на трето лице следва да отпадне. Възможността за предявяване на искане към съда за събиране на доказателства от страна на квалифицираната организация трябва да бъде напълно безусловно. Необходимо и достатъчно е искането да бъде относимо.

Нещо повече, тази разпоредба изглежда, че влиза в конфликт с общите правила на чл. 190 и чл. 192 ГПК, поради което смятаме, че общата уредба дава достатъчно ясен стандарт за преценка на съда.

9. По чл. 12.

а/ Разпоредбата следва да бъде прецизирана като систематика. В ал. 1, т. 1 се урежда привременна мярка, която се постановява в хода на висящия процес, докато в т. 2 и 3 се уреждат различни видове осъдителни решения. Такива се уреждат и в ал. 2, но по начин, който не съответства на ал. 1. Освен това привременната мярка на практика замества съдебното решение, като не е дадена никаква допълнителна предпоставка кога тя ще се допуска, т.е. тя би могла да замести съдебното решение много преди съдът да постанови крайния си съдебен акт. По тази причина, макар да е допустимо да се предвиждат подобни привременни мерки, те трябва да са обвързани с допълнителна предпоставка да е налице риск от непоправима вреда за правата на потребителите, ако мярката не бъде допусната.

б/ В ал. 5, т. 3 думите „умисъл или небрежност“ би следвало да бъдат заменени от по-общия термин „вина“. Колкото до т. 2 от същия текст, тя е буквално преписана от Директивата (чл. 8, пар. 3, б. „б“) и съществува риск да не бъде прилагана правилно. В настоящия си вид текстът може да се тълкува, че не трябва изобщо да се доказват вреди, което не е правилно. Идеята на Директивата е да не трябва да се доказват вредите, претърпени **поотделно** от всеки потребител, а не да не подлежат на доказване изобщо. Затова бихме препоръчали прецизиране на текста, за да се избегнат подобни противоречия.

в/ Ал. 6 предвижда представителните искиове да се разглеждат по реда на глава двадесет и пета „Бързо производство“ на ГПК. Считаме това решение за практически неприложимо особено в съдилища с по-голяма натовареност, където може да се очаква да бъдат предявявани по-голямата част от представителните искиове. Практиката показва, че при дела със значителна степен на правна и фактическа сложност, каквито вероятно ще бъдат повечето от тези по представителни искиове, съдилищата не са в състояние да се съобразят с изискванията на глава двадесет и пета ГПК, а и дори когато съобразяването е възможно, това не следва да бъде на цената на ограничаване на процесуалните права, каквото може да се предположи, че ще се случи с представителните искиове. Ако законодателят реално желае да ускори процеса по разглеждане на представителни искиове, то би следвало да се създадат специални процесуални правила за това, съобразени с възможностите на съдилищата.

10. По чл. 13.

Отново се среща лишеният от конкретен смисъл израз „когато е необходимо“.

11. По чл. 14.

Не става ясно дали ал. 1 и 2 са приложими към съдебното решение или на по-ранен етап от процеса. Ако регламентират съдебното решение, то систематичното място на чл. 14 би следвало да е след чл. 15.

12. По чл. 16.

От ал. 1 не става ясно кой извършва уведомяването на потребителите и по какъв начин става това.

13. По чл. 17.

а/ Срокът по ал. 3 започва от връчване на определението за отказ от включване, но не става ясно дали се касае за едно определение спрямо всички лица, заявили желание да участват, или за отделни определения, респ. дали ако множество лица са поискали да участват и им е било отказано, срокът ще тече

поотделно за всяко от тях от връчването. Последното би забавило изключително много производството.

б/ В изр. 2 на ал. 4 се посочва, че потребителят трябва да информира писмено квалифицираната организация и съда за своето решение да се откаже от участие. Не става ясно дали уведомяването на организацията е условие да може да се откаже от участието си пред съда, но смятаме, че не е необходимо отделно уведомяване на организацията, след като съдът може да констатира отказа на конкретния потребител.

14. По чл. 18.

а/ В ал. 7 е посочено, че споразумението, постигнато между квалифицираната организация и търговеца, е задължително за заинтересованите потребители, но никъде в закона не е предвидена възможност те да участват в изготвянето на споразумението, нито имат възможност да заявят несъгласие с неговото съдържание, което е сериозна слабост на проекта.

б/ Съдържанието на ал. 9 се покрива с това на ал. 6.

Отделно от горното, изискването съдът да одобри споразумението само ако е „справедливо“, добавя нова неяснота и възможност за прекалено широко тълкуване. Изискването по ал. 9, т. 1 от законопроекта предпазва в достатъчна степен интересите на потребителите.

15. По чл. 19.

Не става ясно защо съдът трябва да определя срок, в който трябва да бъде извършено обезщетение на потребителите, след като има ясна уредба кога съдебните решения влизат в сила и подлежат на изпълнение. В случай че процесът е продължил достатъчно дълго, би било нецелесъобразно със съдебното решение да се допуска отсрочка на изпълнението на търговеца.

16. По чл. 20.

Както беше посочено и по-горе, възприетото в чл. 20, ал. 5 от законопроекта решение е погрешно, защото Директивата по никакъв начин не изисква да се предвиди недължимост на държавната такса за завеждане на иска. Напротив, в съображение 38 от Директивата е посочено, че при представителни искове за мерки за обезщетение загубилата страна следва да заплати разноските по производството, направени от спечелилата страна, в съответствие с условията и изключенията, предвидени в националното право. По-горе предложихме различни решения, така че да бъде съобразен проблемът с високите държавни такси по граждански дела.

17. По чл. 21.

В ал. 3 се среща лишеният от конкретно съдържание израз „подходящи мерки“.

18. По чл. 22.

В разпоредбата трябва да се включат много по-детайлни изисквания относно начина на изразходване на обезщетението за накърнен колективен потребителски интерес, когато такова е присъдено на КЗП и на сдружение на потребителите, да се предвидят надеждни механизми за последващ контрол върху целесъобразността на тези разходи, както и подходящи санкции в случай на нарушение на изискването присъденото обезщетение да се използва само и единствено за защита на интересите на потребителите. Считаме за целесъобразно този контрол да бъде възложен в правомощията на министъра на икономиката и индустрията. Предложената ал. 5 е крайно недостатъчна в това отношение и звучи по-скоро пожелателно.

19. По чл. 27.

Разпоредбата е пълна с неясни термини. Така например не става ясно как ще се доказва „реалната“ обществена дейност по реда на ал. 1, т. 3 и какви са критериите една обществена дейност да е реална за сметка на друга. Това отново поставя две диаметрално противоположни, но еднакво неблагоприятни последици – или изискването да бъде мъртва норма още в зародиша си, тъй като не е ясно какво се крие зад съдържанието ѝ, или да стане повод за тормоз над определени организации, тъй като може от тях да се изискват всевъзможни доказателства за „реалния“ характер на обществената им дейност.

По същия начин в ал. 1, т. 5 се говори за „независимост“ на организацията, без да става ясно какво се разбира под това – в случая не се прави препратка към общата уредба на свързаните лица, нито пък става ясно какви са „процедурите“ за предотвратяване на конфликт на интереси. Подобен тип изисквания трябва да бъдат прецизирани, включително чрез препратки към други закони, или да отпаднат.

20. По глава девета.

Предвиждането на глоби съгласно чл. 36 и сл. от законопроекта показва непознаване на характера на дейността на съда. Гражданският съд не се занимава с административно наказване и няма причина това да се променя. Макар в общия процесуален закон да са предвидени много редки и изключителни хипотези, при които съдът може да налага глоба с решението си (срв. чл. 360 ГПК), в случая има квалифициран и специализиран орган (КЗП), който може да налага глоби на търговци при предвидените в специалния закон административнонаказателни състави. Изземването на това правомощие от страна на съда би могло да доведе до дублиране на отговорности за едни и същи нарушения.

В хипотезата на чл. 36 от законопроекта съдът няма нужда да налага глоба, след като вместо това може да приложи разпоредбата на чл. 190, ал. 2 ГПК вр. чл. 161 ГПК, която е достатъчна санкция за търговеца. Нещо повече – прилагането на санкция само за една от страните, която не е представила доказателства по реда на чл. 190 ГПК, макар че е възможно същото да важи и за ищеца, е нарушение на принципа на равенство на страните.

21. По § 1, т. 1 от ДР.

В случай, че се приеме предложението за интегриране на материята в ЗЗП, то дефиницията за „потребител“, съдържаща се в § 1, т. 1 от проекта би следвало да замени сега действащия § 13, т. 1 от ДР на ЗЗП. Причина за това е, че определението по § 13, т. 1 от ДР на ЗЗП е транспонирано от чл. 2, пар. 1 на Директива 85/577 относно защита на потребителите при договорите, сключени извън търговския обект. Всички последващи потребителски директиви на ЕО/ЕС, като например Директива 93/13 за неравноправните клаузи, Директива 97/7 за сделките, сключени от разстояние, Директива 1999/44 за потребителските продажби и свързаните с тях гаранции, Директива 2002/65 относно дистанционна търговия на потребителски финансови услуги, Директива 2005/29 за нелоялните търговски практики, Директива 2008/48 за потребителските кредити и Директива 2008/122 относно електронната търговия боравят с по-широката дефиниция, на термина, както е включена в § 1, т. 1 от ДР на проекта.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НА ВИСШИЯ
АДВОКАТСКИ СЪВЕТ: /п/

АДВ. Д-Р ИВАЙЛО ДЕРМЕНДЖИЕВ